

[Pelle Voigt]

Jeg synes, at fru Lissa Mathiasens bemærkninger om at tage udgangspunkt i dette forslag og drøfte det er vigtige. Vi så egentlig gerne ikke alene ungdomsboliger, men også den private udlejningssektor og andre boliger styret på en sådan måde, at hvis ejeren, altså udlejeren af den pågældende ejendom, var i den situation, at ejendommen faktisk blev forvaltet af de lejere, der boede i den, og ejeren var utilfreds med den vedligeholdelsesstandard, som lejlighederne eller bygningen henlå i, så var det ejeren, der kunne indklage beboerne for ikke at sørge for, at den fornødne vedligeholdelse var i orden. Det ville vel at mærke forudsætte, at det var beboerne, der kontrollerede, hvordan vedligeholdelsen fandt sted, og kontrollerede vedligeholdelsesmidlerne, noget, som er en helt væsentlig del af vores forslag vedrørende de kommunale udlejningsejendomme.

Jeg tror, at hr. Estrup kan glæde sig til gennemgangen af og diskussionen om, hvordan de private udlejningsejendomme tilstand i Københavns Kommune er, og at det vil gå op for boligudvalget, at vi her står over for et problem af et ganske kolossalt omfang. Jeg glæder mig over det tilsagn, der ligger om at tage fat på at gøre noget konkret for at demokratisere forholdene i disse udlejningsejendomme. Jeg er helt overbevist om, at medmindre beboerne direkte politisk med vægt nu kommer ind, så vil disse ejendomme ikke blive genoprettet, og deres vedligeholdelsesstandard er i øjeblikket mange steder så lav, at man for længst har passeret det katastrofales grænser.

Jeg skal altså på forskellig led takke ordførerne for et flertal af partierne her i Folketinget og ser frem til en saglig udvalgsbehandling af disse forslag. Kommer der ikke præcis det ud af det, som SF havde regnet med fra begyndelsen, så kan vi dog allerede af førstebehandlingen og diskussionen her i dag se muligheden for en række konkrete politiske fremskridt, der kan medvirke til at løse nogle af de problemer, vi står over for.

Generelt mener vi, at der er al mulig grund til, at boligudvalget, herunder boligministeren og hans retspolitiske folk med de betragtninger, som de måtte gøre sig, får lejlighed til under udvalgsarbejdet at gøre sig bekendt med den legalisering af husbesættelser, som har fundet sted i en række andre vesteuropæiske lande, sådan at vi kan se,

dels hvad lovgivningen indebærer, dels hvilke virkninger den har haft i storbyer som f.eks. Amsterdam og London og andre steder. Når man ser, hvordan en sådan lovgivning faktisk har fungeret andre steder, tror jeg, der vil være en langt større forståelse for, dels at der i nogle af disse store, knudrede storbysamfund måske ikke er nogen vej uden om at lade folk selv være med til at sørge for, at loven ikke overtrædes, dels at det i virkeligheden kan være en meget, meget stor fordel i stedet for et stort, knudret system med administrative regler at indrette sig sådan, at de væsentlige problemer, som eksisterer, løses af de folk selv i så vidt omfang som muligt, som bor i boligområderne og ved, hvori problemerne består.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 187:

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.

(Fremsat 28/1 87).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (H. P. Clausen):

Lad mig begynde med at sige, at jeg for så vidt kan være enig i en del af de tanker, der ligger bag ved lovforslaget. Det er forståeligt, at børne- og ungdomslitteraturens situation har tiltrukket sig opmærksomhed i de senere

[Ministeren for kulturelle anliggender]

år. Der har vist sig et behov for opmuntring til eksperimenter og til nye initiativer på dette vigtige område for at undgå en stagnering, der kunne medføre fare for, at børnebogsmarkedet ville udvikle sig skævt i retning af en ensidig satsning på de sikre udgivelser. De frugtbare og nødvendige fornyelser og nytænkningen på dette område havde ikke tilfredsstillende muligheder.

Det er også rigtigt, at det overvejende, men bestemt ikke udelukkende er voksenforfattere og voksenalitteratur, der er blevet tilgodeset af Statens Kunstfonds litterære udvalg. Dette skyldes dog ikke, at Kunstfonden principielt har anset børne- og ungdomslitteraturen som mindre vigtig.

Jeg vil dog sætte et spørgsmålstegn ved, om Statens Kunstfond overhovedet er det rette forum for støtteordninger til børne- og ungdomslitteraturen. Dette litteraturområdes største problem er nemlig ikke alene et spørgsmål om støtte til forfatterne, men nok så meget et spørgsmål om en opmuntring for den formidlende side af børne- og ungdomslitteraturen.

Overvejelserne over disse spørgsmål har i Kulturministeriet ført til, at der er startet en støtteordning for børne- og ungdomslitteratur, sådan som det også nævnes i lovforslagets bemærkninger, men denne ordning har netop taget sigte på såvel forfatternes som illustratorenes og udgiverens problemer.

Støtteordningen, der foreløbig er tidsbegrænset, skal således tilgodesee både kunstneriske eksperimenter og eksperimenter med nye produktions- og distributionsformer. Dertil kommer også kvalitetsbøger for særligt udsatte eller underforsynede læsergrupper. Her tænkes især på, at læseretardedede børn og unge kan opnå støtte.

Når denne forsøgsordning er afsluttet i løbet af 2 år, vil ministeriet på grundlag af en rapport om ordningens forløb tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt og på hvilken måde støtteordningen for børne- og ungdomslitteratur vil kunne videreføres i lyset af de indvundne erfaringer.

Hvad det bevillingsmæssige angår, foreslår SF, at der til formålet sker en forøgelse af Statens Kunstfonds rådighedsbeløb med 4 mill. kr. årligt. Jeg må her med det samme sige, at der i øjeblikket ikke er nogen mulighed for at gennemføre en yderligere forøgelse af Kunstfondens rådighedsbeløb. Situatio-

nen er den, at Kunstfondens samlede rådighedsbeløb er blevet forøget ganske betydeligt i de senere år fra 1982. Den er gået fra at være på i alt 10-11 mill. kr. til i 1987 at være næsten 26 mill. kr.

Det har naturligvis også betydet en ganske betragtelig forøgelse af det litterære 3-mands udvalgs rådighedsbeløb i Statens Kunstfond, som i dag udgør 4 mill. kr.

På den baggrund og fordi jeg finder, at det vil være det rigtigste at afvente den nuværende støtteordnings resultater, kan jeg ikke tilslutte mig SFs forslag.

Qvist Jørgensen (S):

Da vores partis ordfører ikke kan være til stede, skal jeg på hr. Søren Hansens vegne give udtryk for, at vi er meget enige i de beklagelser, som fremføres i bemærkningerne til forslaget. Børne- og ungdomsforfatterne har om muligt endnu ringere vilkår end deres kolleger på voksenområdet.

Men på den anden side mener vi ikke, at vi skal være ivrige efter at løse problemer gennem nedsættelse af nye og flere udvalg. Jeg vil minde om den diskussion, der har været om opdelingen af udvalget for tonekunst i to udvalg, et for den klassiske musik og et for den rytmiske osv.

Børne- og ungdomslitteraturen skal selvfølgelig støttes, men bøger for børn og unge er også litteratur og hører derfor hjemme under udvalget for den litterære kunst.

Ved dette udvalgs sammensætning bør der tages hensyn til dette. Vi er positive over for forslaget om, at der til Kunstfonden ydes et yderligere beløb. SF peger på 4 mill. kr. Om det er det beløb eller et andet, ved jeg ikke, men det er tydeligt, at der tiltrænges en fornyet tilførsel enten i Kunstfonden eller dér, hvor sagen måtte blive placeret.

Per Stig Møller (KF):

SFs forslag er en ny og barberet udgave af forslag nr. B 106 fra 13. februar 1985. Det drejer sig atter om at gøre noget for børnebøgerne, men forslagsstillerne forbigår, at der da i hvert fald er gjort noget væsentligt og nyt siden da.

Vi har ikke mindst sikret illustratorene del i bibliotekspengene, hvilket betyder, at en lang række børnebogskunstnere nu er bedre stillet end før. Det var en retfærdighedshand-

[Per Stig Møller]

ling, der var vigtig at få med, og den har jo betydet en hel del, især for børnebogen. Vi er også fortsat i gang med den 3-årige særindsats for børnebogsforfatterne, som den daværende kulturminister indvarslede ved førstebehandlingen af forslaget fra 1985.

Ydermere må vi holde os for øje, at Kulturministeriets midler til bogområdet er vokset ganske betragteligt fra 1982 til 1987. Det skulle da være meget mærkeligt, om ikke børnebogsforfatterne har fået en bid af denne betydelig større kage.

Jeg vil samtidig gerne holde fast ved nogle synspunkter, som jeg anførte i 1985, og som ikke ligefrem er blevet svækket siden. En overordentlig stor del af den danske skønlitterære bogproduktion består af børnebøger, hvortil skal lægges de ganske mange skøn- og faglitterære skolebøger for børn.

Kvalitetsniveauet i den danske børnebog er ikke blevet anfægtet. Tværtimod må vi have lov til at regne med, at det er steget gennem denne regerings indsatser for illustratorerne og de særlige ydelser over tipsmidlerne.

Selv om vi er ganske enige i, at læsning er afgørende for den opvoksende generations kulturniveau og bevidsthedsudvikling i en elektronisk tidsalder, finder vi ikke, at tiden lige nu ligefrem er inde til den allerstørste bekymring for specielt dette område.

Derfor kan vi ikke anbefale at sætte 4 mill. kr. af forlods, men vi vil naturligvis være lydhøre under udvalgsarbejdet, ifald der skulle komme nyere og stærkere argumenter frem end dem, der blev fremført i 1985 og i nærværende lovforslag.

Skulle vi søge at sikre Statens Kunstfonds bevågenhed over for børnebøgerne – og det kan der være megen god grund til – for at sikre, at det ikke skulle skride, kan det måske i denne omgang forsøges gennem at udvide Kunstfondens repræsentantskab, således som jeg også var åben for i 1985, med en repræsentant for børne- og ungdomslitteraturgruppen i Dansk Forfatterforening. Så kan vi holde øje med, at der kommer en rimelig del af stipendierne til børne- og ungdomsbøgerne, og at de har en person med i repræsentantskabet til at sikre det. Denne mulighed synes jeg vi skal drøfte nærmere under udvalgsbehandlingen, hvor jeg altså også gerne vil se nye argumenter. I øvrigt vil vi naturligvis med agtpågivenhed holde øje

med området og følge virkningerne af de igangsatte initiativer, hvis formål hele tiden er at gøre læsningen mere attraktiv og kvalitetsbetonet for den opvoksende generation, så den ikke bare henvises til det elektroniske.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Det lød i hr. Per Stig Møllers indledende bemærkninger, som om vi i SF, da vi fremsatte dette forslag, har været helt uopmærksom over for de forbedringer, der er sket på børnelitteraturområdet. Det fremgår faktisk af bemærkningerne, at det har vi ikke været. Vi har tværtimod ønsket at fremsætte dette forslag, fordi de udmærkede ordninger, der for øjeblikket ligger under Kulturministeriet, ophører i 1987. For at der ikke skal blive et slip i interessen for og støtten til børnelitteraturen, har vi ønsket at fremsætte dette forslag med ikrafttræden fra 1988.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Jeg synes da, fru Ingerlise Koefoed, at fornyelsen vedrørende illustratorerne er så ny, at den kan fru Ingerlise Koefoed ikke rigtig have fået nogen erfaringer med. Lad os nu se, hvordan det påvirker bibliotekernes bogbestand.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Nej, det er rigtigt, og jeg er også meget glad for, at illustratorerne kom med, sidste gang vi diskuterede biblioteksafgiften. Jeg tror nok, at hvis ikke nogle meget ihærdigt havde holdt fast i, at der skulle være det ændringsforslag, havde regeringen ikke kunnet pynte sig så meget med det, som man gør nu.

Hanne Severinsen (V):

Jeg kan ikke dy mig for at sige til det sidste, at det var vi så sandelig alle sammen meget ivrige efter at få løst, så det tror jeg ikke der er noget parti der har specielt patent på, lige så vel som der heller ikke skal være noget parti, der tager specielt patent på, at det er vigtigt, at vi styrker børne- og ungdomslitteraturen. Det er vi naturligvis også i Venstre meget optaget af. Vi er selvfølgelig også opmærksomme på, at børn i en elektronisk

[Hanne Severinsen]

tidsalder måske får svært ved at fastholde interessen for bogen. Det hænger i høj grad, som jeg også sagde, da vi sidst behandlede det her spørgsmål, sammen med den undervisning, der foregår i dansk og litteratur, og som er nok så vigtig for at sikre børnebøgerens stilling. Her mener jeg, at regeringen faktisk har gjort en ganske god indsats netop for at styrke interessen for litteratur.

Men naturligvis er det også spørgsmålet om, hvordan vi på anden måde kan støtte, at der kommer god børne- og ungdomslitteratur. Jeg er bare ikke sikker på, fordi man nedsætter et udvalg i Kunstfonden, at det så vil være den rigtige vej. Jeg mener i virkeligheden, at regeringen har gjort en god indsats på området, for det første i spørgsmålet om at få løst illustratorenes problem, for det andet ved, at man har haft dette udvalg om børn og kultur, hvor man har sørget for at give støtte til børnebøgerne.

Jeg mener derfor, at forlods at sikre 4 mill. kr. ekstra ikke er rimeligt. Der foretages prioriteringer inden for Kulturministeriets budget, og vi vil ikke lægge os fast på, at 4 mill. kr. er det rette beløb, og vi vil slet ikke lægge os fast på, at det er den rette metode at sikre børnebøgerne på, at der skal være et udvalg. Vi mener i øvrigt også, at det er forkert at sige, som man gør i bemærkningerne, at man ikke var opmærksom på børne- og ungdomslitteraturen i det litterære udvalg. Det tror jeg er forkert. Jeg mener, man bare kan holde fast ved, at børne- og ungdomslitteraturen naturligvis hører med i det litterære udvalg under Kunstfonden.

Vi kan altså ikke støtte det foreliggende lovforslag.

Birthe Hansen (SF):

Forslaget, vi har fremsat, er ikke nyt. Man kan endda sige, som hr. Per Stig Møller gjorde, at det for hver fremsættelse er skrumpet ind, ikke fordi vi ikke finder, at vores forslag har været lige rigtigt og lige nødvendigt hver gang, men måske fordi vi hen ad vejen har opdaget, at det måske var enklere at få et flertal for simple, enkle ændringer frem for at tage munden for fuld. I stedet for at fremsætte forslag til en folketingsbeslutning drejer det sig i dag om forslag til 2 ændringer i bestående lov. Da ministeren for et stykke tid siden kom med et forslag til ændring i sam-

me lov, som har været til første behandling, kunne vi lige så godt se, om ikke tiden var inde til, at vores ændringsforslag kunne gennemføres sammen med ministerens. Ændringerne i dag drejer sig om at give forfattere af børne- og ungdomsbøger, der føler det som deres opgave at give børn og unge de oplevelser gennem litteraturen, som er så vigtige, mulighed for 3-årige stipendier. Derudover bør enkeltforfattere eller grupper støttes i projekter og forsøg. Det samme gælder forfattere og illustratører, der går i samarbejde om udgivelsen af billedbøger og lignende.

Selvfulgelig koster det penge, og vi regner med, som det står i bemærkningerne, at udviklingen vil koste ca. 4 mill. kr., altså lig det, voksenlitteraturen får. Men som hr. Bernhard Baunsgaard sagde den 20. marts 1985 her i salen - Folketingstidende sp. 7694:

»... de udgifter, det danske samfund har til kulturelle formål, er så små, at jeg tror selv ikke en finansminister ville bemærke det, hvis der skete en beskedent forhøjelse på 6 eller 8 mill. kr.«

Så vi håber stadig væk i SF, at lovforslaget her i dag har en chance.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg var meget glad for de ord, den konservative ordfører kom med om de ændringer, der skete med hensyn til børnebøger og bogafgiften. Jeg kan forstå, at den konservative ordfører var meget glad for det, og det er selvfølgelig godt. Så venter jeg da, at den konservative ordfører takker det såkaldte kulturpolitiske flertal her i Folketinget, som gennemførte ordningen.

Måtte jeg derefter sige om de penge, der kræves til forslaget, at det drejer sig om 4 mill. kr. Ministeren sagde, de kunne ikke skaffes. Jeg må gøre opmærksom på, at forslaget først er tænkt at træde i kraft den 1. januar 1988, så det er altså den nye finanslov. Jeg kan helt gentage det, som jeg sagde i sin tid, at en forøgelse på 4 mill. kr. bliver der nu nok skaffet udvej for, men spørgsmålet er, om vi har alle de forudsætninger, der skal til, for at vi i dag kan træffe beslutning om, at vi skal bruge de 4 mill. kr. på netop den måde, som SF har foreslået. Der er jeg på den anden side enig med ministeren i, at når vi nu har haft en forsøgsordning løbende, er det rimeligt, at vi lige får den evaluate-

[Bernhard Baunsgaard]

ret, så vi kan trække på de erfaringer, der er gjort under den.

Jeg vil gerne sige om det, man har taget op fra SFs side, at der er al mulig grund til at lægge vægt på det. Det drejer sig om kvaliteten, ikke om kvantiteten, for der udgives vel i dag så mange børne- og ungdomsbøger i Danmark som ingen sinde før, men hvis man prøver at følge med på området, vil man give mig ret i, at ikke alt, hvad der udgives, er af kvalitet. Jeg kan huske, at for nogle år siden undrede en forlægger sig over, at han ikke kunne sælge de bøger, han udgav. Det var dengang, man havde de socialistiske børnebøger som noget helt enestående. Jeg opfordrede ham da til at læse dem, for så ville han se, at de nærmest var ulæselige og dødkedelige, så jeg kunne godt forstå, de unge ikke købte og læste dem.

Det er et væsentligt område, SF har fat på her. Det drejer sig om fremtidens danskere. De skal lære at læse, men det kan de kun, hvis de får kvalitet, så derfor er der bestemt grund til at sige, at det er godt, at dette forslag kommer, men jeg vil gerne have de erfaringer fra ministerens forsøgsudvalg, før vi træffer endelig beslutning om det.

Arne Melchior (CD):

Jeg måtte gøre vold på mig selv, hvis jeg skulle skjule, at der i min gruppe og hos mig selv er betydelig sympati for intentionerne bag det fremsatte forslag. I modsætning til, hvad den socialdemokratiske ordfører har sagt, må jeg mene, at selve dette, at der eksisterer et udvalg for en bestemt kunstart under Statens Kunstfond, har, så vidt jeg har kunnet følge, en positiv virkning i sig selv. Jeg kan godt se problemet om, hvor ungdomslitteratur holder op, og hvornår voksenlitteratur begynder. Grænserne er selvfølgelig flydende. Hvad børnebøger angår, er det dog ikke så svært igen, og med tillid til det eksisterende litteraturudvalg er det et specielt fag, vi her beskæftiger os med. Man kan ikke uden videre forlange, at de mennesker, der skal følge meget tæt med i den almene litteraturudfoldelse, altså voksenlitteraturen, også skal kunne oparbejde indsigt og ekspertise og overhovedet have tid til at følge lige så godt med i børnelitteraturen. Så langt, så godt. I det hele taget mener vi principielt, at Statens Kunstfonds virksomhed er både gavnlig og

nødvendig. Vi har aldrig været smålige med inden for det muliges grænser at bevilge de nødvendige midler. Som kulturministeren har påpeget, er jo beløbene til Statens Kunstfond udvidet i de senere år, altså under regeringens levetid, mens en proces af sparsommelighed og tilbageholdenhed – det, som nogle kalder nedskæringer – har stået på. Vi må derfor sige, at tilbageholdenhed må være nødvendig. Resultatet af dette synes at blive, at vi trods besværlighederne indtil videre må give signal til udvalget for litteratur, som er fuldstændig uafhængigt og også skal være det, som loven siger, om at prøve nu i videst mulig udstrækning med de midler, det disponerer over, også at have øje for børnelitteraturen, således at denne sektor kan blive tilgodeset. Det må være CDs melding indtil videre. Vi kan ikke møde med penge, vi ikke har, og som vi ellers skal tage fra andre vigtige konti. Derfor må vi nok i afventen på at få råd til det bede om, at det bliver gjort på denne måde.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg skal udtrykke min forundring over, at jeg på Socialdemokratiets vegne skal klandres for at arbejde for at undlade at lave flere udvalg. Jeg troede faktisk, at vi skulle arbejde mod at lade sager gå i flere udvalg, men i øvrigt var der rimelig pæn enighed mellem hr. Arne Melchiors synspunkter og mine.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg må lige have sat det på plads, for der var ikke nogen klandring i mine ord. Jeg kan slet ikke forstå hr. Qvist Jørgensen, for jeg har aldrig hørt, at vi skulle have så få udvalg under Statens Kunstfond som muligt. Vi skal i det hele taget have udvalg overalt, hvor det er hensigtsmæssigt at diskutere en ting i en mindre kreds. Her er der jo tale om et ekspertudvalg til fordeling af nogle midler, som Folketinget har bevilget. Jeg kan ikke se, at Statens Kunstfond bliver lykkeligere af at have et limiteret antal udvalg. Jeg ville kun sige, at børnelitteraturen er en kunstart for sig selv, som efterhånden vil kunne fortjene et sådant udvalg, som ikke vil hindre nogle

[Arne Melchior]

andre udvalgs eller Statens Kunstfonds samlede aktivitet i at udfolde sig frugtbart som hidtil.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti kan ikke medvirke til forslaget. Det er ikke, fordi vi har noget imod, at vi får et sådant udvalg, men vores første begrundelse er, at man i øjeblikket har forsøg løbende i Kulturministeriet. Når resultatet af forsøgene foreligger, kan man overveje, om det andet skulle være nødvendigt. Jeg er helt enig i intentionerne om børne- og ungdomslitteraturen. Jeg er selv dansklærer, og jeg ved noget om, hvor uhyre vigtigt det er, at vi har et godt og rigt udvalg af kvalitetsbøger til rådighed, så vi kan ikke gøre nok for at styrke den side af sagen, men jeg tror, at vi foreløbig må vente og se, hvad det udvalg finder frem til.

Poulsgaard (FP):

Ja, vi fik det jo igen. Fru Birthe Hansen sagde, at det var smårører, der blev brugt til kulturen. Nu ved vi, at den uduelige ledelse på Det Kongelige Teater vil have flere penge. Jeg skulle da tage meget fejl, hvis ikke fru Birthe Hansen og fru Ingerlise Koefoed stod forrest i køen for, at Det Kongelige Teater skal have flere penge. SF står i det hele taget forrest i køen, når der skal gives penge ud, når der skal købes stemmer. At appellere til SF om ansvarlighed er det samme som at hælde vand på en gås. Jeg kan med min bedste vilje af verden ikke se, hvad man skal med det udvalg, der her bliver foreslået, for jeg kender til sådanne udvalgsmedlemmer, disse finkulturelle, der overhovedet ikke har jordforbindelse. Jeg kunne tænke mig, at det blev en Bent Haller, en Kristen Bjørnkær, der ville få nogle priser. Derfor kan jeg simpelt hen ikke forstå, at Kristeligt Folkeparti kan være positiv over for dette. Efterhånden er man så positive herinde, fordi det er valgår. Man har glemt, der er noget, der hedder nej, og det staves n e j.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Egentlig ved man slet ikke, om det kan betale sig at sige noget til hr. Poulsgaard, for melodien er jo den samme hele tiden. Men litteraturen afspejler vores samfund gennem

tiderne, og når man underviser børn og unge, bruger man litteraturen fra forskellige perioder, også nogle perioder, som ligger tilbage i tiden, og som vi måske ikke har været helt enige i. Vi har også nu i en periode haft noget litteratur, i hvis synspunkter vi måske ikke har været enige, men det giver alligevel lejlighed til en debat. Man kan ikke bare afskære ting, fordi de ikke lige passer én. Vores opgave er at forklare det i en sammenhæng og gøre eleverne i stand til selv at vurdere og ikke bare godtage alting. Det er lige så vigtigt.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Jeg har fulgt lidt med, for jeg har tre børn selv. Jeg læser også børnebøger en gang imellem og følger lidt med også i radio- og tv-udsendelser. Nu sagde fru fra Kristeligt Folkeparti, at det afspejler vor tid, men vor tids forældre er efter det en enlig mor på bistand på Nørrebrø. Det er det, der er vor tids forældre, hvis man skal tro litteraturen. Jeg tror ikke, fru Inger Stilling Pedersen mener, at litteraturen afspejler vor tid. Det er venstreorienterede synspunkter, der går meget godt igennem, og det støtter Kristeligt Folkeparti. Værsgo.

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt starte med at sige til hr. Poulsgaard, som mente, at det var stemmefiskeri, når vi fremsatte vores forslag: børn har nu engang ikke nogen stemmeret, og der er ikke så mange børnebogsforfattere, så det kunne ændre hele klimaet i det danske Folketing. Men det kan da godt være rigtigt, hvis man sikrer nogle gode, fornuftige børnebøger, som børnene kan lide at læse, at de, når de bliver voksne engang, vil tænke så fornuftigt, at de i hvert fald ikke stemmer på hr. Poulsgaards parti. Men det er en lidt anden diskussion.

Jeg skal i øvrigt takke for den forståelse, som sådan set vel fra alle sider undtagen fra Fremskridtspartiets er et udtryk for nødvendigheden og vigtigheden af at have en god og kvalitetspræget børnelitteratur, at udbygge det tilbud af bøger, vi har til børn.

Bag det ligger bl.a. en fornemmelse af, at det er vigtigt i en tid, hvor medierne kommer

[Ingerlise Koefoed]

meget stærkt frem med gode og med mindre gode ting, at man også bevarer bogen i mediebilledet, at man bevarer børns mulighed for sammen med deres voksne at opleve bøger, og selv, når de bliver større, have mulighed for at læse gode børnebøger.

Ideen i vores forslag er jo ikke at sige, at der ikke er børnebøger nok. Ideen er, som man vel også vil have forstået, når man har læst forslaget, at der måske ikke er gode og særpregede børnebøger nok.

Jeg synes, at det, der er sket under Udvalget for Børn og Kultur i Kulturministeriet i de senere år, har været meget vigtigt. Det er netop for, at der ikke skal ske et slip i den officielle interesse for den gode børnelitteratur, at vi har fremsat dette forslag, som vi har ønsket skulle træde i kraft den 1. januar 1988, sådan at de gode bestræbelser fortsætter. Det er nemlig meget vigtigt at give nogle børnebogsforfattere, såvel som man gør det med Statens Kunstfonds legater, arbejdslegater og korterevarende legater, mulighed for i en tid at arbejde professionelt og fordybe sig i at skrive børnebøger. Og det synes jeg børnene fortjener.

Der har været talt om, om det netop skal formaliseres på denne måde, om man ikke kunne tænke sig, at det litterære udvalg, som findes under Statens Kunstfond, i stedet kunne tage sig også af børnelitteraturen.

Det er også blevet sagt af fru Hanne Severinsen, at der jo ikke er noget belæg for, at det litterære udvalg ikke tager sig af børnelitteraturen. Det er der da heller ikke helt, for det er rigtigt, som ministeren sagde, at der er givet nogle priser, nogle legater, til børnebogsforfattere, et enkelt arbejdslegat, i den tid, det litterære udvalg har eksisteret, og nogle korterevarende stipendier. Men det er altså ikke meget. Det hænger ikke på træerne. Hr. Arne Melchior har fuldstændig ret, når han siger, at man kan vel i og for sig ikke forvente, at det litterære udvalg, som består af to skønlitterære voksenbogsforfattere – for det meste består det af to voksenforfattere, som man siger i børnelitteraturkredse – plus en voksenbogsanmelder, at det skal kunne få tid og mulighed for også at beskæftige sig med børnelitteratur, og at det har den indsigt og viden, der nok specielt må kræves for at kunne bedømme børnebogsforfattere og børnelitteratur.

Derfor synes vi altså, at det var vigtigt, at man nedsatte et specielt udvalg under Statens Kunstfond for disse ting, eller hvis man ikke vil det, at man så i det mindste overvejer at udvide det udvalg, der sidder, med én, der har forstand på børne- og ungdomslitteratur, altså med en børne- eller ungdomsbogsforfatter og dertil også at udvide Statens Kunstfonds repræsentantskab med 1 eller 2 repræsentanter for børnelitteratur.

De 4 mill. kr., som man har syntes var et lidt flot slag på tasken, skal opfattes som et ligestillingsforslag. Det skal fra vores side læses sådan, at børne- og ungdomslitteratur er mindst lige så vigtig som voksenlitteraturen, og at man derfor burde vise børne- og ungdomslitteraturen den samme velvilje inden for Statens Kunstfond, som man viser voksenlitteraturen.

Hr. Per Stig Møller sagde, at man ikke, siden vi diskuterer disse spørgsmål sidst, havde anfægtet børnelitteraturens høje kvalitet. Det er faktisk ikke helt rigtigt, for netop i den sidste tid har der været en løbende diskussion, startet af Torben Weinreich, som er lektor ved Danmarks Lærerhøjskole i børnelitteratur – en diskussion, som går ud på, at der nok udgives for mange bøger af for lav kvalitet, og at bibliotekerne nok køber for bredt ind, altså at de køber det hele. Det betyder, at de køber færre eksemplarer, fordi de har færre penge, og dermed får de børnebogspriserne til at stige. Men hvis udlånet af den meget populære børnelitteratur er større end udlånet af den lidt specielle og den kvalitetsprægede børnelitteratur, kommer det nok i det lange løb til at skade udgivelsen af denne børnelitteratur.

Nu synes jeg ikke, man skal angribe bibliotekerne og bibliotekarerne for det her, for de er selvfølgelig interesserede i – ikke mindst i en tid, hvor det kniber med pengene – at betjene børnene så godt som muligt og efter de ønsker, børnene måtte have. Men jeg synes alligevel, der er grund til blandt forlæggere, biblioteksfolk og andre, der er interesserede i børnelitteratur, at overveje, hvordan man kunne ændre udgivelserne, hvordan man måske kunne lægge lidt mere vægt på at udgive det, der var bedst, og lidt mindre på den mellemkvalitet eller halvdårlige kvalitet, som man altså også føler sig kaldet til at udgive.

[Ingerlise Koefoed]

Som sagt mener jeg i hvert fald ikke, at nogen kan være tjent med, at den gode, særprægede, af og til lidt svære, af og til lidt anderledes bog forsvinder ud af børnebogsmarkedet. Det er jo igennem besværet med at sætte sig ind i noget, der er lidt anderledes, det, der ikke lige går ind i øjnene, ørerne eller hjernen, ved at opleve nogle tanker, som man måske ikke selv har tænkt før, og få brugt nogle følelser, som man ikke ellers har så megen brug for, at man vokser i erfaring, viden og indsigt og dermed måske også får et rigere og mere givende liv, end man ellers ville få.

Jeg ved godt, det er meget at sige, at børnelitteraturen har den betydning, men jeg mener det. Jeg mener selvfølgelig ikke, at børnelitteratur alene kan give børn et bedre og et rigere liv, men jeg mener, at børnelitteratur er et meget vigtigt indslag i børnenes liv, og at det er de voksnes forpligtelse at sørge for, at der altid er et tilbud af gode, spændende og anderledes bøger for børn. Det har jeg forstået at et folketingsflertal egentlig er enig med mig i, og om ikke andet kan jeg da glæde mig over det.

I øvrigt vil jeg under udvalgsarbejdet vende tilbage til de ændringer, vi måske kunne gennemføre for, at dette forslag alligevel på en eller anden måde kunne blive gennemført eller andre tiltag på børnelitteraturområdet, som vi i fællesskab kunne finde frem til.

Men jeg takker på børnenes vegne for, at man i hvert fald synes, at det er værd at sige noget om deres litteratur.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 104:

Forslag til folketingsbeslutning om opretholdelse af den faste bogladepris.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.
(Fremsat 28/1 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (H. P. Clausen):

SFs forslag til folketingsbeslutning om opretholdelse af den faste bogladepris er jo af født af en bekymring for de følger, det kunne have, såfremt monopolmyndighederne skulle skride til en ophævelse eller en vidtgående indskrænkning af den nu ca. 30 år gamle dispensation, vi har fra monopollovens forbud mod bindende mindstepriser.

Der er almindelig enighed om, at dispensationen fra 1956 bl.a. hvilede på kulturpolitiske betragtninger, herunder hensynet til sikring af et bredt sortiment af titler i den enkelte boglade og i distributionen af bøger i tyndt befolkede områder m.v.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at jeg naturligvis vedkender mig mine tidligere udtalelser om det væsentlige kulturpolitiske element, som er indbygget i de faste bogpriser. Nu er situationen imidlertid den, at bogbranchen og Monopoltilsynet er midt i en forhandling vedrørende spørgsmålet om forskellige lempelser i branchens samhandelsregler, som fastprissystemet jo er en væsentlig bestanddel af, og jeg håber meget på en for alle parter fornuftig og rimelig udgang på forhandlingerne.

Når monopolmyndighederne har taget denne sag op, har det utvivlsomt sammenhæng med samfundets generelle udvikling, som også berører dette område. Der er således ikke tvivl om, at en bogs levetid eller omløbstid er blevet kortere, hvilket bl.a. hænger sammen med det forholdsmæssigt meget store udbud af nye titler på bogmarkedet herhjemme.

Det kan derfor være naturligt at tage spørgsmålet op om nødvendigheden af at justere de eksisterende regler for handel med bøger på visse områder, f.eks. med hensyn til muligheden for at lette etableringen af bog-